

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedel' u.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	—> 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Prorok Eliáš.

Ľudová spisba.

Nedá sa tajiť, ba veľiká časť pospolitého ľudu už i nabliadla i presvedčená je o tom, že tlačené slovo nenie viacej výlučným majetkom a výsadou len učeních ľudí, ale že ono aj pre obecného človeka každodenný chlieb a potrebu tvorí, alebo aspoň tvoríť má. S patrnu radosťou a potešením nevšedným zkusujeme v posledných rokoch, že budiaci sa ľud náš k čítaniu kníh a časopisov chvalitebne začína sa priúčať; že slobodné večierky svoje a nedelňajšie odpoludnia pri pohárkoch tráviť prestáva a vzdelávaniu svojmu venovať sa snaží; že za tlačené slovo aj k ťažkým preň peňažným obetiam hotový je.

Zjav tento prajný a mnohosľubný výdatnú podporu zaslúži. Bohužiaľ ale nateraz ohľadom ľudových spisov vôbec, a ohľadom dobrých zvláste — velice sme chudobní, nesmierne zostalí. Anglický, francúzsky, nemecký, ba ešte aj český roľník, remeselník a nádeník má na výber primeraných, poučných spisov a čo je najzávažnejšie, lacno k nim prísť môže. Naša spisba ale je chatrná, chudobná, my po dnes najviac z požíčky žijeme; čo je naše vlastné, to sú výlučne naše časopisy a najviac ešte niektoré brošúry, no aj to — aké!? — Na poli tomto tri smery spatrujeme, predne čo najďavnejší smer sväto-martinských tak zvaných národcov, potom najnovší smer ľudovej strany a konečne smer náš vlastenecký, ktorý «Slovenské Noviny», «Vlasť a Svet» a náš časopis repräsentujú istotne čestne, lebo k blahu a sláve vlasti a k dobrobytu i rozkvetu ľudu prispievajú. Toto sú tie žriedla, z ktorých poučenia chltivý ľud náš má čerpať vodu života; toto sú tie malé ešte zásoby, z ktorých sa on obohacovať má duševne tým cieľom, aby sa i hmotne zveľadiť mohol.

Z vážnosti a široko-ďalekého dosahu tohoto faktora národnej kultúry neodškriepiteľne nasleduje, aby sme sa po prvé všemožne starali o spisy ľudové, za druhé ale a to ešte vo väčšej miere a čo najpečlivejšie o to dbali, aby spisy pre ľud určené povolaniu svojmu a vytknutému cieľu aj skutočne zodpovedaly.

V ľudovej spisbe nesmieme zabudnúť ani na okamih, ku komu hovoríme, aby sme vedeli a uvážili, čo povedať máme a smieme. Vyjadrenie myšlienok má všelijaké spôsoby; tie ale vo pred dobre poznať nutno, aby sme opravdove porozumení boli. Dobré poznať ich musia ale aj čitatelia, aby na príklad v satyre doslovnú pravdu nehľadali. No a v ohľade tomto, keď aj istú vše-

obecnú znalosť u ľudu nášho neupierame, vyznať a uznať musíme, že najde sa veľiká časť pospolitého ľudu, ktorá všetko čítané doslovné berie, všetko čo tlačené číta, za čiru a čistú pravdu považuje a to tým viac, keď vedia, kto to písal, patričného za takého drží, ktorému veriť je zaviazaný.

Preto sme prinútení boli oproti národnej a ľudovej strane sa ohradiť, lebo tamtá známych čelnejších Slovákov, zväštie advokátov, táto ale kňazov postavila na čelá podnikov svojich časopisných, a pod menami týchto ľudu známych mužov tak ďaleko sa zabudly obydvie, že miesto toho, aby ľud skutočne vzdelal, použil a napravil sa usiloval: tenže nesvedomite huckajú, búria a ohlupujú.

Vedia to oni dobre, tak ako to aj my hlásame, že ťažké časy žijeme; že možnorpádne pohromám kráčame v ústrety a preto, že nič nám nenie tak potrebným, ako pestovanie vzájomnej lásky, utvrdzovanie všeobecnej dôvery, a dôkladné podporovanie jedon druhého. Ctíť, milovať, napomáhať sa nám nutno; a hľa spisba ľudovej strany vo všetkom a národnej strany v národnostných pomeroch krajiny s najväčšou ošemetnosťou všetku úctu nohami šliape, spoločnú lásku ubíja, vzájomnosť láme, a miesto toho nesváry, nenávisť, zášť a prenasledovanie jedon druhého budí, vyvoláva a udržuje. To je nesvedomitosť, lebo k spoločnej záhube vedie nás všetkých. To je zaslepenosť, lebo z osobnej zášti nechce vidieť smutné a nevykarovateľné následky.

Nežiadame my od nich podatie sa nám, nečakáme vychvaľovanie všetkých našich pomero; spokojní sme my i keď najprísnejšiu kritiku prevádzať budú: nech len majú pravdu, nech sú len tvrdenia jejich spravodlivé, aby ľud, ktorý to číta, oklamáný a zavedený nebol. Bohužiaľ slabé sú naše výhlady, že želania tieto sa vyplnia, lebo keby náčelníci falošne ľudovou nazývanej strany pravdu hlásať chceli, pravdy sa nebáli: tedy by čitateľom svojim nebránili iné spisy. — okrem ľudových — čítať. Kto pravdu hovorí, vydá svedoctvo pravde, a vie že tá i nad bludmi zvíťazí. Kto ľudu a pre ľud píše, ťažkú úlohu a veľkú zodpovednosť berie na seba, keď ale úkolu tomuto svedomite a verne za dosť urúbí, človečenstvu i vlasti veľkú službu preukáže.

Toto nech si vstúpia do srdca všetci tí, ktorí sa za priateľov ľudu vydávajú.

Slovo k rodákom.

So dňa na deň, s kroka na krok presviedčame sa, že hlavná známka ľudovej strany je neúprimnosť a upodozrievavosť. Každé vyjadrenie, každý čin mužov iného smýšľania neočate prekrúcajú oni, upodozrievajú všetkých a všade, či sú to prívrženci strany slobodomyslnej, a či jednej, alebo druhej opozície, pri tom ale oni úprimne a určite nič nevyslovia, nič nepodújmu a večne len vo všeobecnosti všeplatné heslá hlásajú. Tak menovite najnovšie všetky farchy, biedy a kalamity naše už len výlučne tomu pripisujú, že sa beznáboženstvo zmáha, šíri a že duch kresťanský klesá. S hrdosťou a smelofou smutnej povesti rytiera bez škvŕny a bázne kričia, že všetko zlo, všetky neresti v krajine jedine len označená kresťanská politika vykynoží je v stave, pravda ale jedine skrz ľudovú stranu.

Pekne je to hovorené, keby len určitejšie a úprimnejšie povedané bolo. I my zatracujeme neznaboženstvo, ako sme to častejšie opakovali, i my cítime veľkú cenu viery a náboženstva; i my žiadame čo najpečlivejšie pestovanie náboženstva a výchovu kresťanskú: lenže my otvorene veškeré kresťanstvo rozumieme. Nie tak ľudová strana. Ani v otázke tejto nenie určitá, otvorená, úprimná, ale rozhadzujú sa všeobecným názvom kresťanstva, vo všetkých konkrétnejších vyjadreniach svojich kresťanstvom výlučne katolicizmus myslí, bo ved' nad úpadkom podajedných predošlých jeho výsad a nad umenšením moci jeho kňazov horekuje zavše, a čo následok tohoto, okrem večného zatracenia aj úplné zaniknutie vlasti a štátu predpovedá.

Nuž kresťanskí politikovia ľudovej strany: nám je kresťanom každý, kto je ve meno Boha Otca, Syna a Ducha Svätého pokrstený, kto v Ježiša Krista Spasiteľa verí, kto Božské, večné nim hlásané pravdy verí, vyznáva a učenie jeho nasleduje. Nie kto sa menom Kristovým honosí, ale kto prikázania jeho dľa možnosti s ochotou, vernosťou a vytrvalosťou plní, ten zaslúži meno kresťana, mal by bárs pri tom akýkoľvek vierovyznanský názov. — «My všetci veríme v jedného Boha» — je, čo nás jednakými robí a preto už dľa prikázania hlavného viery kresťanskej, čo spolubratia synovia Boží, mali by sme sa vzájomne podporovať, poučovať a vyhľadávať to, v čom sa srovnávame; oddialovať, nie ale hľadať a zväčšovať to, v čom sa ešte alebo už delíme.

Lebo ved', rodáci moji, aby sme si sväté veci v obraze hmoty lepšie znázornili, prirovnajme kresťanstvo ku stromu. Základ, koreň je Kristus pán. Na učení jeho založená cirkev je ten mohutný kmeň, ktorý po rokoch v korune svojej na dvoje sa rozdelil: na východnú pravo-

slávnu, a na západnú rímsko-katolícku cirkev. Medzi dvoma týmito vetvami vyrástli po stoliach nové výrostky cirkvi protestanských, ktoré časom tiež zmohutnely a spolu s ostatnými vetvami, ratolesťami slávnú korunu stromu kresťanstva tvoria. Všetky tieto ratolesti s milióny tvoriacimi listami stromu z toho istého koreňa dostávajú svoju životnú silu, ten istý kmeň ich na sebe nosí; ratolesti sa i nevdojak objímajú, a len to listie, ktoré každoročne sa mení, ktoré zvädlé v riadnom čase i predčasne odpadáva, len to listie by sa malo hašteriť jedno s druhým? Však je to nesmysel? — A hľa ľudová strana, to listie na jednej vetve kresťanstva rozbroj chce zapríčiniť medzi ostatnými nasledovateľmi Pána! Ona chce okliesniť strom, bláhová! Na to je Pán, a my všetci pokorme sa pod mocnú ruku jeho, žíme v svornosti a shode, podporujme a podopierajme sa vzájomne ku cti a sláve veškerého kresťanstva. Ak takéto kresťanstvo myslí ľudová strana, dobre; — lenže vtedy nech sa nevypína, nenadúva so svojou výlučnosťou; nech opustí ľľachúnstvo a stane si do práce s nami za Boha, kráľa, národ a vlasť.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Br. Bánffy o udalostach na Kréte. Ako z listu nášho známo, bol Franc Kossuth v snemovni zastupiteľov vládu interpeloval v záležitosti spoločného zakročenia veľmoci na Kréte. Ministerský predseda br. Bánffy v snemovom dňa 27. februára vydržíavanom zasadnutí na túto interpeláciu odpovedal a odpoveď jeho znela tak určite, že sa následkom jej o pokoj sa strachujúca verejná mienka skoro cele utišila. Br. Bánffy odpovedal totižto, že so všetkých krokov veľmoci zrejme je ich túžba po udržaní pokoja, a tak že *ani reči nemôže byť o dajakom nebezpečí vojny*. Veľmoci že sa usilujú, aby sa vyhnulo každej srážke a aby sa na pobúrenom ostrove Kréte uviedly také poriadky, ktorým by sa na budúce pokoj a bezpečnosť znova uviedla. Veľmoci ďalej nedovolia, aby si Grécko prisvojilo ostrov Krétu a že ostrov tento musí zostať pod suverenitou sultána, ale pri zodpovedajúcej autonomnej administrácii. Akby sa Grécko zdráhalo vojsko svoje z Kréty nazad stiahnuť, veľmoci že rozhodnuté sú použiť násilné prostriedky, ktoré by ho ku tomuto prinútily. — Snem vzal odpoveď túto jednohlasne v známosť.

Podobné interpellácie zadané boly i v parlamente nemeckom, francúzskom a anglickom, odpovede ale na tieto interpellácie dané neboly tak presné a určité ako odpoveď br. Bánffyho. Zostalo po nich ešte mnoho neobjasnených vecí, menovite tá, že či jedajú veľmoci

vskutku v úplnom usrozmiení, bo od toho závisí takrečeno jedine to, či zbura na ostrove Kréte a zamiešanie sa Grécka nebudú tať za sebou také zápletky, ktoré by pokoj v Európe narušit mohli.

Zákon o robotníckych domoch. Finančný minister zadá snemu o nedlho zákon, vzťahujúci sa na stavbu robotníckych domov. Dľa zákona tohoto bude robotník pri platení nájomného splácať i kúpnu cenu ním obývaného domu, tak že tento po istom čase zostane jeho majetkom. Pomimo toho ale do nájomného vráta sa i assekurácia na pád smrti, tak že i v tom páde, keď by robotník pred časom, t. j. pred úplným vyplatením kúpnej summy zomrel, z assekurácie tejto sa vyplatí ešte pozostalá čiastka ceny tejto, tak že dom i v tomto páde prípadne na pozostalú rodinu, pričom táto ale dostane ešte zvyšok z poistenej summy. Ak sa zákon tento prijme, prevezme stavbu takýchto domov istá belgická spoločnosť.

Vyrovnanie s Rakúskom. Dľa usnesenia sa obúch vlád predložia sa parlamentom zákony na vyrovnanie toto sa týkajúce koncom tohoto, najneskorej ale počiatkom budúceho mesiaca. Je to v celku 18 zákonov, z ktorých sa 11 vzťahuje na záležitosť valúty a banky, 6 na reformu potravných daní 1 ale na šteple a iné poplatky.

Udalosti na Kréte. O týchto prichádza toľko rozličných správ, že ťažko je sa v nich vyznať, bo ako to zkusenosť dokazuje, veľká väčšina allarmujúcich chýrov sú — jednoduché vymysleniny. Na koľko sa ale dá vyrozumieť, veci stoja dnes tak, že spojené veľmoci žiadať budú, aby Grécko behom šesť dní ostrov opustilo, načo potom veľmoci prevezmú na seba úlohu pacifikovania ostrova, bez toho ale že by sa tým panovnícke práva sultána na ostrov tento dotknuli. Na aký spôsob chcú ale veľmoci Grécko prípadne ku opusteniu ostrova prinútiť, a na aký spôsob chcú tam poriadok znovu uviesť, to ešte nevedno, pravdepodobné je ale, že ku tomuto dostane poverenie daktorá z veľmoci. Turecko sa ale pripravuje na všetky pády, mobilisuje svoju armádu a sťahuje ju na hraniciach gréckych. Tak sa oznamuje už i zo Serajeva, že všetko turecké vojsko z pašaliku novibazarskeho už odtiahlo, tak že v tejto spoločne obsadenej provincii zostalo iba vojsko naše. Mobilisácia pri veľkom nedostatku peňazí ide veľmi pomaly, ba niet ani zbrane, blavne šatstva ku vystrojeniu do zbrane povolanej armády. Smutne to musí tam vyzeráť, keď len teraz idú — ako sa píše — objednávať kožu na topánky mobilisovaného vojska, a keď z každej kompánie iba 30 mužov dostane nové, odzadu nabíjať sa dajúce pušky. Ak ale možno veriť správam z Caribradu došlým, Turecko má už na hraniciach gréckych 100 tisíc mužov po hromade, čo je na každý pád už sila taká, o proti ktorej čo jak oduševnená grécka armáda nič vykonať by nebola vstave.

Obávať je sa čo, že v tom páde, ak veľmoci uvedú autonomiu, povstaním tak rečeno vynútenú správu na Kréte, i ostatné kresťanmi obývané provincie, v prvom páde ale Albánia a Macedonia sa pobúria, aby si tiež

autonomiu na tento spôsob vymohly, čo terajší, dost nádejný stav vecí náramne pomútilo. Ak sa ale podarí Turecku ešte za včasu veľkú silu armády do provincii týchto hodiť, tak bude takéto povstanie vôbec nemožné.

Kráľ Alexander v Sofii. Voči horespomenutým udalostiam srbský kráľ Alexander za potrebné uznal urobiť navštevu u kniežata bulharského. Hovorí sa síce, že je to len návšteva z púhej zdvorilosti, predpokladať sa ale musí, že panovníci títo vezmú na pretras i to, čo by mali robiť na ten pád, ak by sa Grécko zaplietlo v skutku do boja s Tureckom.

KRAJINSKÝ SNEM

Dňa 23. februára pokračovalo sa vo všeobecnej debatte a rozpočte ministerstva orby.

Kossuth hovoril, že je hospodárska kríza pre Uhorsko tým ťažšia ponač sa nemôže proti nej brániť pre Rakúsko. Rečníkovi sa máli, že je na hospodárske ciele obetované len 21 millionov, a pýta sa, ako stojí s vyrovnaním. Heltai očakáva od premií polepsenie hospodárskych pomerov.

Na toto bola všeobecná debatta zakľúčená a potom minister hospodárstva Darányi odpovedal na reči jednotlivých rečníkov. Kossuthovi odpovedá, že teraz o stave záležitosti vyrovnania nemôže nič povedať. V ďalšej svojej reči hovorí, že štát na odpomoženie biedy na Horniakoch povolil 300 tisíc zlatých na malé pôžičky. Minister spolčovaniu sa pripisuje veľkú váhu a vyčítuje tie obnosy, ktoré dostaly už jestvujúce spolky ako podporu, poťažne pôžičku od štátu. Cieľom spoločenského účinkovania gazdovstva utvorilo sa družstvo hospodárskych spolkov, treba ale pozor dať, aby tieto pohyby ostaly v pravých medzách. Pomôcť uhorskému gazdovi je veľmi ťažko, bo je veľmi konservatívny. Z celej debatty nevidno protivity, ale dôveru oproti vláde. Snemovňa na to rozpočet vo všeobecnosti prijala a pri podrobnom pojednávaní prišiel snem až po posiciu vinohradnícku.

24. februára. Minister Darányi hovorí, že cieľom zamedzenia falšovania vína zvolá odbornú poradu ku prepracovaniu vykonávajúceho poriadku ku zákonu o dorábaní umelého vína, poťažne zákona samého.

Szende si žiada aby sa daktorý, v torontálskej stolici ležiaci štátny statok bez licitácie dal do árendy tamojším patrioticky smýšľajúcim obciam rumunským.

Darányi odpovedá, že pri prenájme štátnych statkov licitáciu obísť nemožno, ak by sa to ale so všetkých strán žiadalo, tak žiadosti dľa možnosti vyhovie.

Gróf Alex. Károlyi posiciu pre poľné hospodárstvo určenú v zásade prijíma. Otázka fidei-kommissov nedá sa len tak ľahko odbaviť, práve tak ako to, či treba dovoliť usadzovanie sa poľských židov u nás. S otázkami takýmto treba sa alebo dôkladne, alebo nijak zaoberať. Cíti, že vláda chce uviesť povinné družstvá. Zazlieva i to, že rak. uh. banka dáva pôžičky na 4 procenty, kým sa peniaze tieto ale medzi ľud dostanú, už stoja 15 procentov, čo treba pripísať bezuzdnej konkurencii sporitelieň.

Végh dosvedčuje že i vláda, i peňažnícke ústavy všemožne podporujú družstvá.

Gróf E. Zichy radí, aby sa gazdovia dali do pestovania kupeckých rastlín a navrhuje, aby sa u nás uviedlo pestovanie čajovej rastliny.

Gróf Štefan Tisza je priateľom zakladania úver-

kových spolkov a nedrží to za dobré, keď sa medzi hospodára a obchodníka uvádzajú protivy.

Darányi odpovedá *Zichymu*, že sa aj u nás už urobil pokus pestovať čaj a bol takýto i na výstave vystavený, tento ale nemal žiadne vlastnosti opravdového čaju. Vzdor tomu, že neúfa, žeby sa u nás pestovanie čajovej rastliny udomácnilo, bude sa s otázkou touto predsa zaoberať. S týmto snem prijal ostatné položky a rozpočet ministerstva orby bol prijatý i v podrobnostiach.

Minister *Perczel* odpovedal potom na interpellácie.

25. februára snem prijal rozpočet ministerstva honvédstva. Hovorili *Komjáthy*, *Benyovszky* a *Thaly* udávajúc, že je honvédstvo len podľa mena naše, že nemá artillerie, že panuje v ňom rakúsky duch. *Molnár* zazlieval, že vojsko kľaje a žeby honvédstvo malo dostať kňazov a žiada, aby do budúročného rozpočtu vzato bolo niekoľko tisíc na kňazov ku honvédom. Na to bola všeobecná debatta zakľúčená a minister honvédstva barón *Fejérváry* odpovedal na reči pred rečníkov. *Komjáthymu* odpovedá, že dľa zák. čl. XLl. z roku 1868. honvédstvo je doplňujúca čiastka brannej moci, a že na pád vojny dostane honvédstvo práve tak delostreľbu, ako spoločná armáda. *Molnárovi* odpovedá, že mužstvo slúži za tak krátky čas, že mu jeho náchylnosť ku hrešeniu za ten čas z blavy vybit nemožno. Chybne je tu kňazstvo, bo na miesto toho, aby mládež priučalo ku mravnosti, radšej politisuje. Pre nízky stav v skutočnej službe postaveného honvédstva zariadenie vlastného kňazstva je nemožné. Snemovňa potom prijala rozpočet i vo všeobecnosti i v podrobnostiach.

26. februára prišiel na pretras rozpočet ministerstva výučby.

Rátkay hovorí, že Uhorsko nemá takého zástupcu, pri rímskej stolici, ktorý by tam jeho žiadosti náležite tlumočil a udáva, že v stredných školách je žiactvo veľmi obťažené.

Konkoly-Thege si sťažuje, že jeho hvezdáreň v Ó-Gyale odporúčal štátu do daru, ale je neprijali. Žiada si, aby bola postavená krajinská hvezdáreň.

Potom povstal *Kálmán* a hovoril poltretej hodiny. Pospomínal voľby, nemravnosť a dokazoval, že je u nás politická strana Kristova. Keď sa na toto vyslanec zasmial, riekol, že ak ho budú pretrhovať, že bude hovoriť ešte dlhšie. I predseda bol nútený napomenúť ho, aby hovoril k veci, lebo že mu inak odoberie slovo. Rečník potom žiadal väčšie obete na vynícanie neznabožstva.

27. februára. Vyslanec *Groisz* drží za zbytočné podvracať reč *Kálmánovu*, ktorý len preto hovoril, aby pretiahol zasadnutie a taktó aby si nadobudli vyslanec ľudovej strany času ku prípraveniu sa na reči. Žiada revíziu zákona o urovnoprávnení národností.

Minister výučby *Wlassics* je toho presvedčenia, aby sa debatta viedla čiste o rozpočte samom, a nie o cirkevnej politike. Minister hovorí potom o hlavných zásadách výučby a sľubuje, že o krátky čas predloží zákon o reforme vyššej výučby. Najťažšou otázkou sú tu teologické fakulty preto, bo u nás nesprávne chápu pomer medzi štátom a cirkvami. Hovorí sa mnoho, že je medzi nimi veľká medzera, zapríčinená tými cirkevno-politickými zákonmi. Toto je ale mýlka. Štátu to nemôže byť ľahostajné, že ako stojí to s náboženstvom, a preto i on veľkú váhu kladie na kňazskú výchovu. I učebný plán na stredných školách potrebuje opravy a minister vyzval už kultúrnu radu krajinskú, aby sa s vecou touto zaoberala. Pri zakladaní nových stredných škôl musia tie mestá, ktoré z nich najväčší ošoh ťahajú i zodpovedajúce obete donášať. O autonómnych

vierovyznanských cirkevných školách s radostou konštatuje, že sa usilujú na tú roveň sa pozdvihnúť, na ktorej stoja štátne školy, a toto štát podporuje tým, že im poskytuje primeranú pomoc. O ľudovej výchove hovoriac uznáva potrebu revízie dotyčných zákonov a dokladá, že štát štátne školy postaví tam, kde sa toho potreba ukazuje, a nakoľko to prostriedky štátu dovoľujú. Odporúča do pozoru hospodárske opakujúce školy. Na to bola debatta pretrhnutá a nasledovali interpellácie. Ministerský predseda odpovedal na interpelláciu *Kossuthovu* o udalostiach na Kréte a minister *Perczel* dal odpoveď na interpelláciu *Vámosyho*.

Roľnícke školy

Na začiatku minuleho mesiaca držali poradu v hlavnom meste zastupitelia roľníckych socialistov uhorských. Počuli sme ich ponosy a žiadosti. Ako pri každom podobnom pohybe, — tak aj tu, badali sme mnoho preháňania, mnoho zvučných, ale prázdnych rečí. S druhej strany aj to treba uznať, že mnohé ponosy sú oprávnené a nejedna žiadosť povšimnutia hodná.

Nechcem tu písať o týchto socialistických poradách; len tolko poznamenám, že kto chce mať správne poňatie o týchto pohyboch, tomu predovšetkým treba byť nepredpojatým, na žiaden pád nesmie posudzovať veci jednostranne. Potom treba posudzovateľovi hľadať nielen na socialistické pohyby u nás, ale aj v cudzozemsku; treba mu vlastnosti týchto pohybov srovnávať. Výsledok tohoto porovnávania bude veľmi poučný pre každého pozorovateľa.

V našej vlasti, možno povedať, je snád' viacej socialistov medzi roľníckym obyvateľstvom, ako medzi mestskými robotníkmi. Naši roľníci nie sú spokojní s terajšími pomerami; chcjú prevrátiť terajší poriadok spoločenský: stanú sa socialistami.

Pozrime teraz, ako je to inde.

V Belgicku a vo Francúzsku, kde sú socialistické pohyby najrozšírenejšie a najmocnejšie v kruhoch priemyselnickeho a fabričného robotníctva: — v týchto krajinách roľnícka trieda je naskrze nie prístupná myšlienkam socialistickým. V Belgicku je socializmus po mestách a medzi fabričnými robotníkmi tak rozšírený, že tam socialisti majú aj v snemovni mocnú stránku a v mnohých mestách socialisti opanovali celkom mestskú správu. Ale medzi roľníkmi v Belgicku niet socialistov; je to znakom toho, že belgickí roľníci nemajú príčin k nespokojnosti.

Keď porovnáme pomery našej roľníckej triedy s pomerami belgických roľníkov, nápadné je, že u nás na každú osobu — zamestnanú pri roľníctve — pripadá šesťkrát tolko rolí, ako v Belgicku; a predsa belgickí roľníci, alebo hospodársky robotník vie slušne vyžiť, a naši roľníci a dedinskí robotníci nevládzu sa vyžiť.

Toto dá sa len tak vysvetliť, keď vieme, že každý roľník v Belgicku je vyučený, rozumný hospodár; popri ňom je náš roľník opravdový učeň. Naši hospodári nemajú ani pochopu o tom, ako vyúžitkujú v Belgicku, ale aj v iných krajinách, kde je málo poľa, každú piať zeme a ako tam vie každý gazda a každá gazdiná trebárs akú maličkosť na groš obrátiť.

Naši roľníci nevedia náležite využiť svoje role a nevedia si opatriť nové pramene dôchodkové. Ovocinárstvo, na príklad, je v našej vlasti veľmi zanedbané, trebárs by sa u nás urodilo ovocie výborné, a pri *rozumnom* opatrovaní ovocných stromov mohol by mať náš hospodár z ovocia pekný dôchodok. Poďme len do susedného Česka, alebo do Moravy, ako tam roľníci vysádzajú každú prázdnu brázdou ovocnými stromami, a trebárs ich ovocie ani z ďaleka nie je tak dobré, ako uhorské: predsa majú z ovocinárstva väčší dôchodok, ako uhorskí hospodári.

Príčinou tohoto je to, že vedia lepšie zachodiť s ovocím ako naši gazdovia a gazdinie. Keď sa náš hospodár nestará o ovocné stromy, tak veru aj osohu málo bude mať z nich.

U našich roľníkov veľká chyba je to, že aj teraz chcjú na taký spôsob gazdovať, ako kededy ich otcovia gazdovali, a to veru nijako nejde. Ako na poli vedy, umenia, priemyslu, tak aj v obore hospodárstva staly sa v posledných desaťročiach značné premeny, ktoré bolo treba každému hospodárovi znaf a pred očima držaf, ak chce zo svojho gazdovstva mať díky osov.

Preto sú potrebné u nás *rol'nicke školy*, v ktorých by sa synkovia našich gazdov mohli naučiť všetkému, čo je v terajšom čase potrebné vedieť rozumnému hospodárovi.

Navzdor tomu, že naša vlasť je krajinou agrikultúrnou, totiž väčšina obyvateľstva u nás zaoberá sa roľníctvom: predsa na poli hospodárskej výučby konalo sa u nás veľmi málo až do najnovších čias.

Roku 1779-ho, teda temer pred stodvadsiatimi rokami otvorená bola v našej vlasti prvá škola gazdovská v Sarvaši, a temer za dvadsať rokov nebolo inej takejto školy v Uhorsku. O sedemdesiat rokov pozdejšie, roku 1850-ho bolo v celku len sedem gazdovských škôl v celej krajine.

Len v posledných dvadsiatich rokoch vidíme živší ruch na poli výučby hospodárskej. V tejto dobe založeno bolo viacej roľníckych škôl, v ktorých sa zčiasťky gazdovskí synovia, zčiasťky aj mládež strednej triedy učí rozumne gazdovať.

Nemožno upierať, že tieto roľnicke školy majú dobrý účinok na hospodársky život našich gazdov, lebo kto sa tu naučí gazdovať, ten po-

tom aj doma vie ako má robiť okolo gazdovstva. Len to je chyba, že je týchto škôl pomerne veľmi málo, a tak ich málo roľníckych šuhajov navštevuje, lebo náš gazda nerád posielal svojho syna do ďalekého kraja do školy, a často nemá ani dosť hmotných prostriedkov k tomu. Ďalšia chyba týchto škôl je tá, že v nich sa poslucháči často «popanštia», a keď dajeden sedliacky chasník vychodí roľnicu školu, nuž sa mu nechce vrátiť ku pluhu do otcovského domu, ale chce byť aspoň išpanom na daktorej pustatine.

Bolo by potrebné, aby roľnicke školy zakladané boli v čím väčšom počte a to *po celej krajine* a v nich by vyučovali také veci, ktoré sú našim *rol'níkom* potrebné. Takto by ich viacej mladých roľníkov navštevovalo a títo potom mohli by použiť doma pri gazdovstve, čo sa v roľnickej škole naučili.

Kto nekráča s časom, ten zaostane. Naši roľníci zaostali a toto im je teraz na veľkú škodu. Krajinská správa má im poskytnúť príležitosť, aby čím skorej mohli dohoniť to, čo zameškali. Toto bude najlepší prostriedok k ich napomoženiu a najlepšia ochrana proti roľnickejmu socializmu.

DOPISY.

Zázriva, dňa 1. marca.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Keď vo veľkých mestách kde nádečníci, robotníci a remeselníci rozmanitého zamestnania, náboženstva, smýšľania a mravov bydlia, sa niečo nechvalitebného pridá, — nenie divu. Čo sa ale v našej obci, ležiacej medzi vrehami, od susedných, so všetch strán obce aspoň na dve hodiny oddialenej pridáva, je podivu hodné, a zasluhuje posúdenia.

Stalo sa nedávno, — kým otec a matka si večer nedelný v kréme trávil, — doma sa im jedno dieťa zadusilo v dyme.

V nasledujúcu nedeľu o polnoci rozpustení šarvanci napadli jedného chlapa, a keď mu peniaze odobrali, zbili ho tak strašne, že mu hlava napuchla a vybili mu zuby. Inému dokahčili nohy; jedného zas špatne dokrvavili; inému ústa a tvár rozdrancovali.

Čo že ale je príčina, že takéto smutné pády sa u nás udávajú? Nič iné ako nedostatok dobrej kresťanskej domácej výchovy!

O tom nedostatku výchovy jedno-druhé by som mienil písať a spovolením mnohovážneho pána redaktora v tomto časopise v dopisoch verejnosti podať; i tak nám nastala doba sv. pôstu, môžu tieto dopisy niektorým rodičom, ktorí sú nie na čistom ohľadom vychovávaní svojich dieťok, k dobrému poslúžiť.

„Strom jako zrastie, tak stojí,“ hovorí príslovie; a jak veľmi toto múdre príslovie sa pofahuje na dieťky, ktoré jako za mala sú vychované, tak si v dospelom veku počínajú.

Dobré kresťanské domáce vychovávanie chráni ľudí od nákazy, ono poistuje blažené časy.

Je to pravda svetom známa; čo že ale, keď terajší rodičia dokonalý smysel tejto pravdy pochopiť nevedia, u nás snáď ani nevedia. Žaluje sa každý „zlé sú časy!“ Zlo časov našich je neduh všeobecný, ktorý vsiakol do najhlbších útrôb ľudskej spoločnosti. Vlády, ktorým Boh dal moc nad národami, hľadajú všemožne opraviť „zlé časy.“ — čo že ale, keď snahy tieto nie všade najdu úrodnú pôdu korigovať k zraťu. Vonkajšie liečenie a opravovanie nie všade sa dokazuje osožným. Chceme-li vonkajšie nemoce liečiť, upotrebuje liek najslávnejšieho lekára, ktorý ešte pred 1866 rokami v telesných a duševných nemociah odokryl, — keď riekol jednomu nemocnému: „Id a nehreš viacej!“

V týchto teda prevrátených časoch vy kresťanskí rodičia, ktorí blaho dietok vašich na srdci nosíte, veľké úľohy máte. Vaša povinnosť je, aby ste vaše dietky k chvále Božej vycvičili.

V zdravom tele zdravá myseľ; — teda rodičia musia hľadiť, aby odchovali zdravé deti, ktoré by boli v stave vykonávať sa, rodine, vlasti a Bohu, čo od nich zákon a vôľa Božia žiadať bude.

Potomkom svojim škodia a prehrávajú sa proti nim rodičia takí, ktorí za slobodnú nemravnosť kazia zdravie svoje a priťahujú nemoce sebe, ktoré v stave manželstvom deťom svojim zanechávajú ako bolestný podiel dedičný, tak že — jako to sv. písmo praví, — Boh hriechy otcov na tretom a štvrtom pokolení tresce.

Pozrite len na mnohé zakrpatené deti, ich výzor hneď prezradzuje slabého, zakrpatelého ducha.

Mravný život rodičov je základ zdravia dieťaťa. Nemravní rodičia nemôžu byť ani telesne zdraví a preto ich náruživosť, surovosť, divokosť a hriech dedia ich deti.

Dieťa plačom prichodí do údolia plaču a Pán Boh postaral sa, aby dieťa, ktoré „s plačom rozsieva, s plesaním žalo.“

„V nepravostach som počatý a v hriechu počala ma matka moja,“ žiali žalmista. Jedine Boh môže učiniť z nečistého čistého; — preto matky kresťanské, keď vodou krstu svätého vaše dieťa je očistené, nepoškvrite ho hneď tým čertovým mliekom pálenkou, lebo to zlé máva následky. Takto sa vyvíjajú divokosť a surovosť, — hnev a zlosť, ktorá nemá citu a ľútosti a v ktorom človekovi sa rozmôže, ten je zúrivy divoch, ktorý bije, másiari kolo seba všetko bez vsetkej príčiny tak, jako to hľa u nás sa tak zhusta pridáva.

Ale ukončím riadky a budúce zas niečo poučlivé sdelím z každodennej zkušnosti. S úctou

Fr. Zeus Ludomil.

Z Nitry, koncom februára.

Ctený pán Redaktor!

Z nášho mesta zriedkakedy sa ozve niekto v tomto časopise a preto sa chytám pera ja, aby čo to i z nášho mesta sa dozvedeli čitatelia, predpokladajúc, že ct. redakcia popraje miesta mojím riadkom.

Je známo, že v našom meste bol zariadený tak nazvaný zimný náukobeh pre mladých gazdov. Tento trojmesačný náukobeh navštevovalo 28 poslucháčov a som presvedčený, že im to bude ku prospechu v celom ich živote, lebo veru mnoho dobrého a pre gazdu veľmi poučného počuli na náukobehu. Rozumie sa, že taký náukobeh bez obetí zadržáť nemožno, stálo to peniaze i tých mladíkov, ale tie im svojim časom prinesú hojné úroky. Vysoká vláda dala na náukobeh 1500 zlatých a

professora Karola Abonyiho, ktorý sa všemožne vynasnažoval nakoľko len možno oboznámiť poslucháčov so všetkými tajnosťami múdreho gazdovania. Stolica dala miestnosť a nitriansky hospodársky spolok sa postaral o niekoľko prednášok z oboru hospodárstva.

S výsledkom náukobehu by sme boli spokojní, keby sa len nemiešala do toho politika. I tu po zkuške odznely také reči, ktoré sa viac hodia ku kortešačkám a nie ku oslave ukončenia hospodárskeho náukobehu. Škoda, prekoda, že sa u nás už každá príležitosť i keď je ona sebe nepatrnejšia, využíva ku kortešačkám.

S Bohom.

Nitrančan.

Priatelja ľudu.

Človek vzdelaný, duševnými a hmotnými prostriedkami obdarený, sotva sa môže honosiť krajším menom, jako keď ho nazvú priateľom ľudu. Toto veľavýznamné meno poukazuje na šľachetného ducha, na vznešený charakter, na štedrú ruku; toto veľavýznamné meno obsahuje v sebe všetko, čo pekného, vznešeného o človeku si len myseľ môžeme. Priateľ ľudu nemá sobeckých cieľov, neblíži sa k synovi ľudu, aby ho vykoristil, aby ho v jednom lebo v druhom smere upotrebil, jeho myseľ je plná šľachetných myšlienok a jeho srdce je naplnené vznešeným citom. Priateľ ľudu je ctihodná osoba, v ktorej dúfa, za ktorou sa hrnie celé množstvo ľuďom nazvané.

V starom Ríme tí najväčší, najvýznamnejší ľudia ochotne pracovali na tom, aby boli priateľmi ľudu nazvaní. A rimanský ľud si aj vážil a ctil svojich priateľov, k nim sa utiekal so svojimi prosbami, a od nich obdržal vyplnenie svojich žiadostí. Čo krásneho a veľkolepého ľud v starom Ríme vykonal, to vykonal skrz svojich priateľov.

Priatelja ľudu boli nielen v starom Ríme, lež našli a najdu sa aj teraz všade. Aj v našej dobe najdu sa mužovia vznešeného ducha, a najdu sa v dost hodnom počte, ktorí s ľuďom cítiť vedia, ktorí sú hotoví záujmy ľudu podporovať, jestli tento so svojou prosbou úprimne sa k nim obráti. No viac je takých, ktorí sa za priateľov ľudu vydajú len preto, aby svoje umiernené ciele pomocou ľudu obsiahnuť mohli. Veď teraz tá väčšia čiastka sveta ženie sa za sobeckými cieľami, všade a všemožne napomáha svoje záujmy.

Najnovšia politická strana, ktorá v krajinskom sneme miesto obdržala nazvala sa stranou „ľudovou.“ Meno toto dobre zvučí, a človek, ktorý toto meno počuje, na prvý okamih čaká mnoho, ba až veľmi mnoho od tých, ktorí sa chvastajú, že záujmy ľudu brániť a napomáhať chcejú. Či ale právom môže sa ľudová strana priateľom ľudu menovať? Nuž povedzme si podrobne koho vlastne považujeme dľa našich pomerov za nášho priateľa!

Vieme, že náš slovenský ľud je pokojamilovný, skromný a usilovný. Či doma, či v cudzine môže stane si do roboty, lebo ho život už od malička poučil a presvedčil o pravde starého porekadla, že „bez práce nie sú koláče.“ A poctivou prácou vyrobil si vždy toľko,

koľko skromnej rodine k životu dosť bolo, ba mnoho sporivých robotníkov má vždy toľko zamestnania, že si časom z mzdy dačo odložiť môže. A „babka k babce, budú kapce“; poznáme slovenských gazdov, ktorí ešte pred niekoľko rokami čo chudobní nádenníci čakali každodenne na vyrobenú mzdu. Len silného ducha, a dobrej vôle treba, a robotník si môže v našom čase pekný groš vyrobiť, istotne mnoho viac, ako voľakedy. Priateľom ľudu je ten, kto nášho Slováka v tomto smere poučí, kto jeho myseľ a vôľu osilní. Nuž a či ľudová strana takto jedná? Veru nie!

Vodcovia ľudovej strany — jako to ovšem pri voľbách býva — nasľubujú, ktoré žiadného základu nemajú, a ktoré vyplnené nikdy byť nemôžu, ani len vtedy, keď by sa ozaj ten zázrak stal, že by ľudová strana kedysi k vláde prišla. Tieto sľuby ľudu uverí, veď to tá „ľudová strana“ hlása, a toto prosté meno už dôveru vzbudzuje. Aby sa teda tieto prázdne sľuby istotne vyplnili, čo aj násilnosťou, musí sa víťazstvo ľudovej strany vybojovať. A tak sa stáva, že sa ľud odhodlá k takým skutkom, ktoré neskôr veľmi obanuje.

Čo vyhrá náš ľud tým, keď si vrchnosti cití nebude, keď sa bude od nich odstraňovať, keď ozaj uverí, že každý človek, ktorí vedie verejné záležitosti, je naničhodný „tatár.“ My len to myslíme, že takéto jednanie je ľudu na zkažu. Len pri takýchto pomeroch sa môže stať, že dedinskí ľudia — už neviem na koho poučenie — služného ani nepozdravia, keď do dediny príjde. Pravda, že slúžny potom si myslí, že „jaký pochválen, taký na veky amen“, a keď občan v dajakej záležitosti do úradu vkročí, veru mu vďačnosti nepreukáže. Či je to potom ľudu na osoh, nech o tom ľudová strana rozmýšľa.

Hlásanie ľudovej strany nielen že rozbroj učinilo medzi obyvateľmi ohľadom náboženského presvedčenia, lež na mnohých miestach rozhorčenie uviedlo do rodinného kruhu. Kde ľudová strana s mužom nič vykonať nevedela, tam nahuckala na neho ženu, a takto sa stalo, že mnohí voliči len preto hlasovali na ľudovú stranu, lebo sa báli, že ich, príjúc domov, žena metlou vyčuchtí. Nuž je to čudné politické presvedčenie, kde babská politika panuje.

Jednanie ľudovej strany našim Slovákom len neprijemnosti, nepokoja, nepriateľstva, ba na viac miestach aj hmotnej škody narobilo. Preto pozorujeme, že u ľudu až veľmi chladne to oduševnenie, ktorým zpočiatku ľudovú stranu prijal. Ľudová strana nedocielila doteraz nič, len tí, ktorí na ľudových shromaždeniach sa tak veľmi unúvali, majú z ľudovej strany ten choseň, že ich za ablegátov vyvolili. Nuž týmto pánom sa shromaždenia ľudové dobre vyplatili, lebo stali sa ablegátmi, čo by bez ľudovej strany jakživ nikdy neboli docielili.

Že niekde náš dobrý slovenský ľud nikomu nedôveruje, že každého za svojho nepriateľa považuje, to je tiež smutný výsledok huckania ľudárov. Úfame, že tieto smutné pomery dlho nepotrvajú, že sa nášmu ľudu

konečne oči otvoria, a bude hľadať opravdových priateľov svojich v tých kruhoch, ktoré nie prázdny rečami, ale skutkom dokázali a dokazujú, že sa o ľud starajú a jeho záujmy obhajujú.

BESEDNICA.

Sen májovej noci.

(Dokončenie).

Hneď z rana bolo počut veselé búchanie zo šmikne. Tovaryšia so začadenou tvárou hýbali sa sem tam, roznečujúc oheň, kujúc; — všade panoval čulý ruch, jako by sa niečo neobyčajného pripravovalo. Príčina bola tá, že majster Treskoň ich zbudil; spali dlhšie nežli on a preto sa snažili chybu svoju znásobenou pilnosťou vy-nahradiť.

V tom sa otvorily dvere z izby do pitvora, v ktorých sa objavila Marienka prinášajúc otcovi a tovaryšom vína.

„Ej ej, ty si dnes dozaista priadla celú noc, keď si taká bledá“ vetil otec, potriasajúc hlavou.

„Nebola som tak dlho hore; odobrala som sa dosť skoro za vami na lúžko.“

Sotva že Maria túto lož povedala, začerveňala sa sta ruža. Chasa kovala pilne ďalej; neposlúchali čo si majster s dcérou rozpráva. Ten spozoroval rumenec na tvári dcéry, uprel zrak na ňu. V tom ale zbadal prsteň na jej ruke. Zachvel sa; hrúzou prejatý pýtal sa temným hlasom Marie:

„Od koho si dostala ten prsteň?“

Maria sa uľakla a chvejúc sa na celom tele odpovedala:

„Prosím, milý otče, nehnevajte sa, — bojovník, ktorý si dal včera koňa podkovať, bol ku mne taký privetivý, že mi dal ten prsteň. Nehľadte na mňa tak strašne; nemôžem zato, že bol taký privetivý a láskavý. Nemohla som mu zabrániť, keď mi ho na prst nastrčil.“

„Nepovedal ti od koho ten prsteň dostal?“

„Povedal, že pochádza od jeho matky, ktorá ho dostala od vierolomného muža, ktorý ju opustil a zbavil pokoja. Že je už dávno mrtvá, ale verná zostala nevernému až do posledného dychu.“

Kováč vrhol strašný pohľad na dcéru. Udusil svoje pohnutie, ktoré ním lomcovalo a pýtal sa:

„Vyznal ti snáď aj lásku?“

Maria sa začervenala a riekla:

„Otče môj, nemala som snáď to poslúchať; ale ktorá dievka neposlúcha rada chválu a lásku z úst mladého bojovníka? Bol mierny a odvažný, nemohla som sa naňho pohoršiť; každé jeho slovo vrylo sa mi hlboko do srdca. Od tej doby čo odišiel mi je tak, ako keď by mi niekto zomrel, koho som milovala.“

Posledné slová Marie, v ktorých sa obrazily všetky jej myšlienky, zaplašily všetky mrákavy s čela jej otca, a miesto ich zaujal výraz bólu, ktorý tak zriedka sa ukázal na drsnej tvári starého kováča.

Dievka sklopila zrak k zemi.

„Ty ho miluješ! Vypúď cit ten zo srdca svojho, uhas plápol lásky, ktorý roznieť v tebe krásne slová a pobúrily tvoju mladosť; udus tie city, kým je čas, prv než by mohly blaženosť celého tvojho života zničiť. Bojovník, ktorý sa ti zaľúbil, je tvoj — brat! Prsteň, ktorý

na prste nosíš, dal som jedenkrát jeho matke. Je to syn môj!"

Kto sa jedenkrát prebudil zo sna, aby zažil trpkú skutočnosť, môže posúdiť, jak bolo Marii pri týchto slovách otcových.

Jako kvetina, ktorú mráz obaril, naklonila hlavu svoju a sklesla zamdlená do náručia otca svojho.

Treskoň odniesol dcéru svoju do izby a položil ju na lôžko; — pred lôžkom klaknul inokedy drsný ten človek, vysielajúce vrúcne modlitby k nebu za nešťastné dieťa svoje.

Poznenáhla zmenila sa mdloba Marienky v spánok, nebol to ale spánok pokojný. Horúčkové obrazy preháňaly sa v mysli chorej dievky.

Snilo sa jej o bitke. Na vrškoch, dokiaľ zrak dosahuje, videla blišťať sa piky bojovníkov. V údolí preháňajú sa húfy jazdcov a husté zástupy pechoty ženú sa divokým rykom proti pahorkom, kde sa nepriateľ zahniezdil. Tam sa zablislo a za bliskom nasleduje hlboký silný tresk. Sem a tam sa bijú a smrtonosné gule lietajú vo vzduchu, zarývajú sa do radov bojovníkov. Ryk a hluk na všetkých stranách. Dym a prach rozkladajú sa jako hustý závoj nad strašným obrazom.

Keď príde mráz na kvetiny, neuvádnú všetky naraz; z koreňa vyženie zelina iná a rozvíja sa kvet nový. Tak býva i u ľudí. Bôľ, ktorý jedno srdce raní, — raní ho k smrti; — druhé len stihne a tretieho sa len dotkne. Srdcia sú jako kvetiny rozličné.

Velikú úľavu spôsobia v bôli slzy. Kto môže bôľ svoj vyplakať, je šťastný jako ten, kto sa ľahkomyselne všemu zasmieje. Kde není slz, sú city hlbšie; nemožno ich vylúdiť a preto je väčší boj vnútri.

Maria nezaplakala keď vyšla z mdloby, upadla v horúčku a z horúčky do náručia smrti.

*

Je zase noc. Mesiac rozlieva žiaru svoju nad mestečkom M. Len v chalúpke kováčovej vidíš svetlo. V tej izbe kde sedáva Marienka pri kolovrátku, leží dnes jej mrtvola na lôžku poslednom. Veniec s čerstvých bielych ruží zdobí jej hlavu.

Vedľa bezduchej mrtvoly klačí otec. Nemôže sa dost naďávať na tú bledú anjelsku tvár, ktorú pobozkala smrť ľadovým polubkom.

V lese ozve sa dupot koňa. Skoro nato zastaví sa jazdec s odfrkujúcim koňom pred šmikňou. Sosadne s koňa a tľče železnou rukavicou na vráta šmikne volajúce: „Otvor skorej, kováču, musíš mi koňa podkovať!"

Treskoňovi nebola tá návšteva veľmi vhod. Tichú noc posvätil bôľu za milovanou a tak rýchle zosnulou dcérou, — a ani tá chvíľa mu nebola popriana v pokoji.

Vstal, pristúpil k polootvorenému oknu a zvolal drsným hlasom:

„Nemám celý deň pokoja, noc patrí mne, nik nemá práva ma vyrušovať. Idte s Bohom ďalej, ja nebudem podkúvať vášho koňa. V okolí jest kováčov dost, niekde vám istotne otvorí."

Treskoň odstúpil od okna. Ale jazdec von čakajúci sa nedal tak ľahko odohnať.

„Snáď nechcete aby som vám vráta vystavil? Lenivosť vaša mi jazdu neprekazí! Otvorte, alebo budete ľutovať, že ste so mnou niekedy hovorili!"

Po ráznej tejto vyhrážke pristúpil kováč zas ku oknu a prehovoril miernejšie:

„Zaveďte teda koňa svojho do cieni a rano vám ho podkujem. Vy ste šiel jako zbesnelý, veď kôň ledva dychu popadá."

„Nechajte si vašu radu pre seba!" odvetil zamračené bojovník. „Prv než bude svať, musím doniesť zprávu

Žižkovi, že sme mali krvavú bitku, ktorá sa zajtra obnoví, lebo stoja oba voje nepremožiteľne proti sebe, čakajúc na nový deň, aby sa znovu meraly."

Kováč nahliadol, žeby ďalšie vyhováranie nič neprospeľo, vyšiel z izby, otvoril jazdcovi vráta a dal sa hundrať do práce. Bojovník si sadnul na prah šmikne a položil hlavu zamyslene do oboch dlani.

Treskoň nechutne koval, keď sa cudzinec ozval: „Majster, nerobte tak veľký hluk, aby ste vašu spanilú dcérušku, milenku svoju neprebudili."

„Vy ste ten cudzí, ktorý ste tu bol včera večer?"

„Ja som a prosím vás, aby ste zajtra povedali dcére vašej, že som dnes v noci tu bol a že ju tisíckrát pozdravujem. Keďby ma povinnosť nevolala, rád by som tu zostal do rana. Keď sa zas vrátim a nepriateľ bude za hranice vlasti našej zahnaný, donesiem so sebou veniec myrtový a vy, drahý kováču, nám dáte svoje pozhnanie. O láske vašej dcéry som ništený; má odo mňa prsteň, záruku to vernosti mojej."

Podivné city búrily v prsách starého kováča.

Stál pred svojím synom. Rád by sa mu bol dal poznať, ale nebol v stave slova prerieť.

Mlčky kyvnul hlavou novonalezenému synovi, chytil ho za ruku a voviedol do izby, kde ležala Marienka, bojovníkova nevesta, na lôžku smrteľnom. Bledý svit lampy stačil, aby vojak poznal, že milenky jeho není viac medzi živými, že zhasla všecka nádej jeho. S divokým výkrikom vrhnul sa na mrtvolu dievky, ľúbajúcu ju horúcimi bozkami. Ale nebolo ju možno prebudiť viac k životu.

V tom cítil nešťastník páľivú bolesť. Siahol k srdcu. Keď sa zhýbal a oddal divokému žiaľu, otvorila sa mu rana, ktorú včera bol v bitke dostal a len šatkou obviazal. Prúdy krve vyvalily sa a zbarvily biele rúcho Marienky. Hlboký vzdych vydral sa ešte jedenkrát z prs jeho, klesnul, aby viac nepovstal.

Druhý deň pochoval úbohý otec obe deti. Jeden kríž značí hrob snivších milencov letnej noci májovej.

Spracoval J. Kozempel.

Zimný spánok živočíchov.

Kde sa podely miliony tvorov, ktoré nám oživovaly letný deň? pomyslíme si často v zime. Vtáctvo videli sme v jaseň, že sa uberá pod teplejšie nebo južných končín; väčšia časť ostatných živočíchov, ktoré by krutosti zimy nesniesly, pohružily sa v tuhý sen. Na stromoch a v machu, pod zemou a v bahňách vyhľadaly si útočisko a pokojný príbytok všelijako sa opatriac pri tom.

Z hmyzu niektoré lepia svoje vajčeka bez všetkej záštity na konáre stromov a krovín. Nachádzame nielen na pupeňoch ovocných stromov, ale i na pupeňoch lýs, hrabov, bukov, brierst a liesk maličké vajčeka hnedého motýlka, z ktorých sa hneď po prvom vypučení húsenky vyliahnú a do pupencov zalezú. Na konci mladých konárikov borových vidíme okrúhle pupy, v ktorých keď ich rozrežeme, nachádzame húsenky. Podobné húsenice sa nachádzajú i v šúlkach (šiškách) svrčinových. Za kôrou hlbokých rozpuklín a skrytých štrbín stromov lezie sila rozličných brúkov.

Pozrite na osu, ktorá v zimnom spánku na kost ztvrdla, podobajúca sa mrtvej; padne-li na zem, zacenkne jako kus skla; ale preto predsa len drieme chovajúce v sebe tajný život, ktorý sa pri ponenáhľom miernom oteplení navráti. Väčšina čmelov v lete spoločne žijúcich, na jaseň sa rozlieta a zhyne; jednotlivé samice pre-

čakajú zimu v skrytom útulku, prebudujú sa z jara a každá sa stáva zakladateľkou novej obce.

Včely spoločným prezimovaním chovajú si toľko tepla, že neztrhnú; keď vonku klesne počasie na 4° R. v úle mávajú 12° i 17°. Mravce príkladom tvrdých brúkov prespávajú zimu v podzemných chodbách mravenišť. Aj na muchách domácich, ktoré sa v ľudských príbytkoch i cez zimu udržia bez opravdového spánku vidno ochablosť a ospalosť; v lete jak sú neodbytné v zime nemajú ani pamiatky svojej smelosti.

Ryby v zime jako v lete zostávajú zväčšou čiastky čulé; za dňa vidieť často kapry hĺfne zaryté do bahna. Keď voda až na dno zamrzne, zkrehnú i ryby ale bez pohromy. Zmrzli kapry a štuky môžu sa i s ľadom vysekať, s miesta na miesto prenášať, bez toho žeby zahynuly. Keď sa ľad pomaly rozpustí ožívajú i ryby. V menších rybníkoch zamrznutie celej hladiny na dlhší čas býva rybám nebezpečné, lebo súc odlúčené úplne od vzduchu, hynú. Preto sa vysekávajú do ľadu diery, okolo ktorých sa ryby rady shromažďujú. I rybné ikry ztrhnú cez zimu, ale schopnosť k životu tým neztratia; lebo z jara sa z nich vyroja zástupy rybičiek.

Plazy našich krajín upadajú vôbec v tuhý 4 i 5 mesiacov trvajúci spánok. Žaby a ropuchy zalezú do dier a bahien, ztrhnú, krehnú, dlhac bez potravy, bez povetria po celú zimu. Takto vo sne i nepriatelia spočívajú spokojne vedľa seba. Tak si i hady i jašterky hľadajú úkryty čo v najhlbších dierach, kde nepreniká mráz.

Vtáci, majúce krv teplú a veľkú čulosť, nepodliehajú obyčajne zimnému spánku, niektorí z nich zimujú v susedstve našich bytov, väčšina ale, jaknáhle pocíti nedostatok, vztahuje sa skoro v jaseň na juh. Niektoré z týchto prekvapené súc nečakanou zimou, na príklad niektoré lastovičky, ukrývajú sa do pôdy, do jaskýň do veží alebo do dutých stromov, kde v skrehlosti vytrvávajú cez zimu. Chcete-li úbožiatku život zachrániť, neberte ju do teplej izby; lebo náhle ohriatie usmrtilo by ju. Keď sa ale pomaly prebudí a zotaví, oživne ale bez tej nádeje, žeby jar vo svojom novom neprirrozenom stave dočkala.

Pozrime ešte skryšce, ktoré slúžia ssavcom za prítulok v zimnom spánku: Zo ssavcov prespávajú zimu jazvec, jež, netopier, sysel, medveď a iné. Ich brloh je diera pod zemou alebo medzi koreňami lesných stromov i v dutinách kmenových, alebo v múroch a opustených hradbách.

V brlohu leží štvornožec stúlený, hlavu má skrčenú ku bruchu, zadné nohy natiahnuté k nosu; telo na jaseň obyčajne tučné, po celú zimu stublé a chladné, z jara pri precítnutí býva chudé a vyschlé. — V háji nájdeme pod kyprou zemou zarytého ježa, tak bezcitne zkrehlého, že dotkne-li sa ho niekto, bodlia jeho sa nepatrne schúli a zježí, keď ho vezmeme do teplej izby, prebudí sa a bude chodiť ale do hrubšieho jedla sa nechytí a skoro nevšima si žiadneho jedla a hľadá brloh, nepustíme-li ho na slobo, bezpochyby zahynie hladom.

Jazvec sa niekedy v zime prebudí a ide piť vodu. Netopieri vo vežiach ukryté a stúlené spočívajú pohromade, omráčené súc jako by ich všetky niekto ohlušil.

LITERATURA.

Oznam.

Ministeriálne nariadenie z r. 1888, ponechajúc dobrovoľné hasičské spolky, zaviedlo po krajine povinné hasičstvo.

Výbor krajinského hasičského sväzku dal vypracovať

i v maďarčine i v nemčine pod menom: „Egységes gyakorlati szabályzat, — Einheitliches Exerzier Reglement“, učebnú knižku pre hasičov.

Ponevác podobná učebná kniha potrebná je i v slovenčine šetriac jednotné krajinské cvičebné pravidlá, prepracoval som v slovenčine mnou r. 1883 vydaný „Cvičebník“.

Názov knižky bude: „Cvičebník. Príručná kniha pre hasičov. Druhé prepracované vydanie.“

Knižka bude mať do 150 strán a 50 kresieb. Velenie je udané v troch rečiach: slovenskej, maďarskej a nemeckej.

Cena 1 zl., na 10 výtiskov jeden na dodavok.

Prosím teda priateľov hasičstva: aby sa starali o rozšírenie tejto knižky a aby čím valnejšie sa prihlásili za odberateľov tým cieľom, žeby som vedel, v koľkých asi výtiskoch knižka tlačená byť môže.

V Turčianskom Sv. Martine, 22. febr. 1897.

Jozef Kohút,
veliteľ dobr. hasičského sboru.

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo v Cap-St.-Martinu. Náš panovník odcestoval dňa 1. marca do Cap-Martinu na návštevu kráľovnej a pobaví sa tam asi za tri týždne.

O zdravotnom stave arcikniežata Franca Ferdinanda prichodia z Algíru, kde arciknieža zimuje, veľmi uspokojujúce zprávy. Ba sa hovorí už i to, že sa zdravotný stav arcikniežata natoľko polepšil, že sa behom tejto jary navráti späť do Viedne a zaujme svoje miesto, ktoré mu náleží. Následkom tohto že sa už ani nestarajú o miesto, v ktorom by mal preletovať.

Millenniumový pamätník. Na pamiatku millennia postavia v Budapešti na konci Andrassyho cesty utešený pomník. Minister vnútra požiadal hlavné mesto o prepustenie miesta, na ktorom stála brána výstavy oproti Andrassyho ceste pre stavbu pomníka.

Sobaš grófa Apponyiho. Sobaš grófa Alberta Apponyiho, vodcu národnej strany, s grófkou Klotildou Mensdorffovou odbýval sa dňa 1. marca vo Viedni v prítomnosti vysokých hostí. Šfúbcencov sobášil spišský biskup Szmrecsányi. Národná strana prekvapila svojho vodcu telegrafickou blanketou z massívneho striebra, na ktorej je vyrytý pozdrav s podpisami všetkých vyslancov náležiacich k národnej strane.

Zdravotný stav Michala Munkacsyho, povestného maliara, ako z ústavu v Endenichu píšú, sa natoľko zlepšil, že jest nádej, že sa o niekoľko týždňov bude môcť navrátiť k riadnemu spôsobu života, a že sa mu už pamät prinavrátila.

Hľadá sa veľmož. Jedného z tých veľmožov, ktorý svojho času veľmi žive zaujímal sa o snemovňu veľmožov, keď boly cirkevno-politické návrhy zákona tam pojednávané, musel teraz predseda ospravedlňujúceho súdu snemovne veľmožov cestou úradného časopisu, lebo nevedel, kde sa zdržuje, vyzvať, aby behom 30 dní sám alebo skrz svojho poverenika odstránil to pochybovanie, či jeho majetok dosahuje veľmožský census. Markgróf Zigmund Csáky-Pallavicini má tomuto vyzvaníu zadosť urobiť.

Povodeň v Igllove. Z Igllova píšú, že Hernád následkom tpenia sa snahu zalial jednu časť mesta, tak

že obyvatelia vonkajšej časti mesta v nočnú hodinu museli ujsť zo svojich príbytkov. Aby voda dostala lepší odtok, lámu ľad na Hernáde pomocou dynamitu.

Hlavný slúžny samovrahom. Vo Veľkej Slatine, (zvolenská stolica) hlavný slúžny Ludvik *Leustach* zastrelil sa práve vtedy, keď prišiel ta námestník vice-ispána prehladiť slúžnovské reštancie. *Leustach* v zanechanom liste pre podžupanský úrad udáva za príčinu svojej samovraždy neriadu v svojom úrade a roztržky medzi ním a slúžnym.

Vyročný deň smrti Ludvika Kossutha, jako pominulé roky tak i toho roku občanstvo a mládež hlavnomestská zasvätili smútočnými slávnosťami. Dňa 21. marca, v nedeľu vyjdu do cimitera ku hrobu Kossuthovmu rozličné spolky a korporácie pod zástavami a v svojom kruhu usporiadajú smútočné slávnosti.

Odhalenie sochy v Prešporke. Sochu Marie Terezie v Prešporke odhalia v prítomnosti jeho veličenstva kráľa dňa 16. mája. Z tejto príležitosti usporiadajú v Prešporke veľké slávnosti, ktoré potrvajú za tri dni. Predstavia v živých obrazoch výjavy z doby panovania terajšej dynastie a budú slávnostné predstavenia v divadlách. Sochu Marie Terezie vytesal z karrarského mramora sochár Ján Fadrusz. O soche sa vyslovili odborní znalci, že je prvotriednou tvorbou na poli sochárstva. Umelec vzal za základ povestný výjav, keď sa kráľovná so svojim synom Jozefom objavila v prešporskom sneme a uhorské stavy zvolali: „Za vlast a za kráľovnú!“ Mladá Maria Terezia sedí na španielskom koni; z prava a z ľava stoja dve pobočné postavy: jedna predstavuje uhorského veľmoža v národnom kroji a druhá k boju hotového vojaka. Veľmož s úctou hľadá na kráľovnú, ľavicou ukazujúce na krajinu, akoby chcel riecť: Pozri tú krajinu, stojí ti k službám! A bojovník vzpupne, s vyťahnutou šablou hľadá ku hranici. Postavy sú vypracované v dvojnásobnej životnej veľkosti a je to najväčšia socha, ktorá kedy z karrarského mramoru zhotovená bola. — Fadrusz je jeden z najschopnejších sochárov tohto veku. Bol jednoduchým šlosiarskym učňom, ktorý pomocou svojej schopnosti a mimoriadnej pracovitosti vyšvihol sa medzi najvýtečnejších umelcov toho veku. Trovy na sochu Marie Terezie činia 80.000 zlatých. Zaslúhuje spomenutia, že Fadrusz, ktorý pochodí z Prešporku, z vďaky naproti svojmu rodisku, ktoré mu po prvý krát poskytlo príležitosť na vyvinutie svojich schopností, za svoje utešené dielo honorár neprijme.

Pre robotníkov. Ministerstvo orby s časom na čas vydáva zprávy, kde koľko robotníkov hľadá prácu a kde zase prácu hľadajú robotníci. Tak dľa najnovšej zprávy poľnú prácu hľadá v Trenčianskej 5211 ľudí a v tej istej stolici hľadajú ku poľným prácam 4677 robotníkov; v Gemeri 1043, vo Fogarašskej 2796, v Ostrihomskej 16, v Mošoňskej 865 a v Békéšskej 2522 robotníkov hľadajú ku poľným prácam. Blížšie dáta dozvedieť sa možno u podžupanov patričných stolíc.

Z rabína katolícky kňaz. Vo františkánskom kláštore v Gyöngyösi práve zdržuje sa ako hosť jeden duchovný pastier, ktorý sa stal z rabína rímsko-katolíckym kňazom. Bol už tri krát v Ríme a od 12 rokov, čo je katolíckym kňazom, podarilo sa mu už viac židovských rodín obrátiť na rímsko-katolícku vieru.

Pre trpiacich na prsné neduhy. Prvá vlastenská sporečňa odhlasovala ako základinu 10.000 korún na postaviť sa majúce sanatorium pre trpiacich na nevyliciteľné prsné choroby.

Strašný prípad udal sa v tuneli neďaleko Zigrádu. Jeden šuhaj Mitru Pop z Tergovej v Sedmohradsku vybral sa na veselie do Zigrádu a aby si cestu zkrátil, šiel cez tunel. Ale sotva bol v polovici tunela, keď zaslúchol hukotanie vlaku. Pustil sa do divého behu a konečne v tom okamihu, keď vlak vybehol z tunela, i šuhaj bol na slobodnom. Zamdlený klesol na zem a asi dve hodiny tak ležal. Potom precítol, a keď prišiel medzi svatobníkov, títo ho sotva poznali. Kamaráti a dievčatá s výkrikom strachu utekali od neho. Potom mu podali zrkadlo a prestrašený videl, že jeho vlasy sú biele ako mlieko. V strachu opäť omdlel a teraz leží ťažko nemocný.

Chýry o mobilisácii. V terajšom čase keď na Kréte vríe, rozširujú sa chýry o povolaní rezervistov, o hromadnom kupovaní koní a o iných takých poriadkoch, z ktorých bolo možno uzatvárať, že vojenská správa robí prípravy ku mobilisácii. Zo spoľahlivého prameňa sa vyhlasuje, že tieto chýry nemajú žiadneho vážneho základu.

Mor a cholera. Boli sme už spomenuli, že v Indii zúri hluzový mor zvaný pestis a teraz na iných miestach Indie vypukla i cholera. V Bombayu zúri mor strašne, dosavád' onemocnelo 5737 osôb a zomrelo 4423 osôb. V Kurachee onemocnelo 1134 a zomrelo 1050 osôb. Pút do Mekky zakázali. Z Kalkutty ale oznamujú, že v štáte Reihvah vypukla cholera. Behom dvoch dní zomrelo 160 ľudí.

Smrť chudobného kňaza. Tieto dni zomrel v Rouchusovej nemocnici Július Nagy, katechéta v jednej hlavnej reálke v Budapešti. Šesťadväť rokov vyučoval náboženstvo v školách a bol jedným z najúctínlivejších na tomto poli kňazov. Keď nedávno onemocnel, jeho známikňazia obrátili sa k vysokému kňazstvu o pomoc pre neho, ale bohatí kňazia podporu odopreli. Kňazstvo hlavného mesta zaviedlo sbierku a prosili podporu i z Ostrihomu, z kade poslali sto zlatých ale s tým poznamenaním, že tá stovka má sa prinavrátiť z pozostalosti nebohého. Teraz sú kňazia, ktorí sa o Nagya zaujali, v pomykove, lebo po zomrelom kňazovi nezostal žiaden majetok.

Koľko peňazi budú razit v Kremnici. V kremnickej mincovni toho roku budú razit 50 millionov 2haliernikov a 5 millionov 1haliernikov, a 970.000 kusov 20- a 10korunníkov. Súhrnom v kremnickej mincovni toho roku budú razit 55.970.000 kusov peňazi. Z tohto v cene 6.600.000 zlatých korún daly súkromné stránky cieľom prerazenia na novú mincu.

Požehnaný rabin. V Nyirbogáte manželka tamojšieho rabína porodila štvoro živých detí: tri dievčence a jedného chlapca. Chlapec žije, dievčence zomrely o pár hodín.

Zbraň v rukách deti. V obei Csik-Somlyó štyriročný synček poštarov, pokým jeho rodičia neboli doma, zašiel do susedov a tam vidiac na stene revolver, pýtal sa od susedovho 14ročného syna čo je to? Na toto syn susedov vzal revolver a cieľiac na malého chlapčeka, trikrát šťukol revolverom na prázdno, po štvrtý krát ale revolver vypálil a guľa trafila chlapca do čela, tak že v strašných mukách zomrel. Náhodou vrahom sa stavší syn s otcem dobrovoľne sa hlásil u vrchnosti.

Ohavnosť jedného človeka. Vo Viedeňskom Novom Meste jeden neznámy človek dvom po ulici idúcim dievčatám daroval jednu škatuľu, v ktorej bolo viac malých flaštičiek a riekol, aby obsali flaštičiek vypily, lebo že

je veľmi sladký. Dievčatá ale najprv ukázaly dar svojim rodičom a tu vysvitlo, že je vo fľaškách otrava.

Mladý svindler. Zigmund Schwarz, sotva 19ročný mladík v Budapešti insertami po novinách prilákal k sebe utisnutých ľudí, že dostanú u neho lacné pôžičky. Ale ľahkoverní ľudia pôžičku nikdy nedostali, za to on ale od každého vydrel 10--15 zlatých na predbežné trovy. Konečne ho oznámili a polícia ho chytila ale ponevác patriční, aby ich nemá neprišly na verejnú, oznámenie odvolali, tak ušiel Schwarz dobre zaslúženému väzeniu. — Vzdor tomu ho ale polícia vypovedala z hlavného mesta navždy ako nebezpečného človeka.

Najväčšia loď na svete. Z Fiume oznamujú: V anglickom prístave Belfast tieto dni pustili na more veľmi zaujímavú loď. Je to 704 anglické stopy dlhý parník, ktorý dala postaviť jedna anglická spoločnosť a ktorý váži 17.000 ton. Tento parník bude najväčším na svete, lebo dosavád za najväčší považovaný parník „Great Eastern“ je o 25 stop kratší od hor udaného parníka.

Výstraha. Karol Lakatos, sedlársky tovarýš v Budapešti rád by sa bol dostal za sluhu ku hlavnomestskej pošte a preto písal direktorovi pošty Karolovi Dürrovi prosbu, ku ktorej pripojil päťdesiatku, mysliac, že takto ľahšie svoj úmysel prevedie. Direktor oznámil vec súdu, ktorý odsúdil Lakatosa pre toto „pomastenie“ na 8 dní do väzenia.

Špatne ho pohostil. Jána Maško kožušničkeho tovaryša v Budapešti pozval jeho majster Franc Ziman ku svojmu stolu, ale obed nemusel byť ďaký výtečný, lebo Maško ostal hladný. Aby si hlad utíšil, pýtal si od pani majstrovej chleba. Majster Zimán sa na tejto žiadosti tovaryša natoľko rozhneval, že schytil so stola rozumie sa prázdny tanier a tak ho hodil tovaryšovi do hlavy, že Maško naskutku padol so stoličky na podlahu. Tovaryša zaviezli do nemocnice a proti pohostinnému majstrovi zaviedla polícia vyšetrovanie.

Dvakrát omilostený. Jezefa Webera, ktorého boli pre vraždu spáchanú r. 1869 odsúdili na smrť povrazom, ale jeho veličenstvo zmenil výrok tento na doživotný žalár, tieto dni opäť následkom kráľovho omilostenia pustili na slobodu. Weber, ktorý je teraz 70ročný, vysedel v karthauskom väzení 25 rokov, 8 mesiacov a 24 dní.

Zase nový stroj na vraždenie ľudí. Americký inžinier Pennington vynášiel teraz nový stroj na vraždenie ľudí. Asi ce na jednom štvorkolesovom voze uložené sú dve delá jedno napredku, druhé nazadku a to takým spôsobom, že delá možno v pol kruhu dľa ľúbosti obracať. Petrole-

ový motor uvádza do pohybu nielen voz, ale i kanóny vypáli; nahradzuje teda i mužstvo i kone. Automatické delo, ktoré motor o 16 koňských silách pohybuje, nabíja a vypaľuje, 50—70 ráz môže vystreliť za minútu. Na voze je skriňa pre náboje, do ktorej sa vmestí 500 nábojov. Delostrelec teda namieri delo, pritiskne gombík automatického stroja a strelba sa naskutku začne a to dľa ľubovôlej rýchlosti. Kanón, i keď by delostrelca usmrtili, ďalej strieľa do tých čias, pokým jest nábojov. Automatický prístroj ťahá delo s rýchlosťou sedemdesiat-dva kilometrov za hodinu a tak i útočenie, i utiahnutie sa s delom možno previesť veľmi rýchle.

KU OBRAZKU.

Prorok Eliáš.

Národ izraelský pred narodením Krista mal viacej prorokov, ktorí ho vystrihali, napomínali na bohumilý život. Ale jako každý, kto hlása pravdu neľúbicu sa mnohým ľuďom, býva prenasledovaný, tak aj proroci starého veku mnoho trpeli. Jeden z týchto prorokov bol Eliáš, ktorý vidiac bezbožnosť Izraelu, predpovedal neúrodu, ktorá aj skutočne nastala. On sa utiahol, ako nás biblia učí, u potoka Karit a tam mu krkavci prinášali chlieb a mäso. Eliáš cheel priviesť ľud na pravú cestu a primäť ho k tomu, aby opustil ľud modlárstvo a pri-navrátil sa k Bohu, avšak jeho výstrahy, jeho napomínania boly marné, lebo ľud i so svojim kráľom Achabom hľhoko bol ponorený v bahne hriechu.

K OBVESELENIU.

Te najhoršie.

A.: Jako vám to prichádza na mysel, že som ženatý?

B.: No, večera som vás videl prechádzať sa ruka v ruke s nejakou dárou!

A.: A tu ste si teda hneď mysleli na to najhoršie!

*

Prehnatosť.

— Darujte mi niečo, pane, mám šesť detí!

— Choďte s Pánom Bohom, nič nedostanete.

— A mám aj svokru!

— Tu máte zlatku!

Budapešianska bursa a úradným značením cien dňa 4. marca.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenne papiere	Peniaze	Tovar	Cenne papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	77-81	8.25	8.35	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4190	4220
pešianska	77-81	8.20	8.30	Uhorská zlatá renta 4%	122.00	122.50	Pešť. uh. kupec. b.	1230	1231
stolnobebradská	77-81	8.15	8.21	Uhorská korunová renta 4%	99.50	99.55	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8350	8400
Haľ (lito)	70-72	6.50	6.60	Uhorské regálové úpisy 4 1/2%	100.00	101.00	Šalgó-tarjanska baňa na uhlie	615.00	618
Jačmeň na krm.	60-62	4.50	4.70	Uhorská tiasko-segedínska po- žička 4%	151.50	152.50	Záložné listy.		
na pátku	63-64	5.10	5.00	Uhorská žel. požíčka 4 1/2% v zl.	141.00	142.00	Uhorského pozem. úverkového ústavu 5%	101.00	102.00
na várku	64-66	7.50	8.00	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2%	122.25	123.25	Uh. úver. ústavu s prémieou 4%	100.50	101.00
Ovos	39-41	5.90	6.10	Spoločná požíčka v bež. penia- zoch 4 1/2%	102.25	103	Peniaze.		
Kukutica	73	3.40	3.50	Žreby.			Cisársky dukát	5.68	5.73
Prosno		5.30	5.50	Uhorského „Červeného križa“	3.60	4.00	Dvadsať-frankovník	9.52	9.56
Repča		11.00	12.50	Rakúskeho	8.51	9.01	Nemecká ríšska marka	58.70	58.90
Datčlinové semá, luc.		46.00	44.00	Bazilika	20.00	21.00	Striebro		
Svinoká masť pešianska					6.50	7.00			
vidiecka									

Kuľtlačiaci Viktor Ilonyánszkého v Budapešti.